TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2004. gada 15. jūlijā *

Lieta C-345/02

par lūgumu, ko Tiesai atbilstoši EKL 234. pantam iesniedza *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlande) nolūkā saņemt prāvā, kuru iztiesā šī tiesa, starp

Pearle BV,

Hans Prijs Optiek Franchise BV,

Rinck Opticiëns BV

un

Hoofdbedrijfschap Ambachten

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt EK līguma 92. panta 1. punktu (jaunajā redakcijā pēc grozījumiem — EKL 87. panta 1. punkts) un EK līguma 93. panta 3. punktu (jaunajā redakcijā — EKL 88. panta 3. punkts).

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], S. fon Bārs [*S. von Bahr*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] (referents),

ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

izvērtējusi rakstveida apsvērumus, ko iesniedza:

— *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV* un *Rinck Opticiëns BV* vārdā — P. E. Mazels [*P. E. Mazel*], *advocaat*,

— *Hoofdbedrijfschap Ambachten* vārdā — R. A. A. Duks [*R. A. A. Duk*], *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā — S. Terstala [*S. Terstal*], pārstāve,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — J. Flets [*J. Flett*] un H. van Vlīts [*H. Van Vliet*], pārstāvji,

ņemot vērā ziņojumu tiesas sēdē,

noklausījusies mutvārdu apsvērumus, ko tiesas sēdē 2004. gada 29. janvārī sniedza Nīderlandes valdība, ko pārstāv H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*], pārstāve, un Komisija, ko pārstāv H. van Vlīts,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 11. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar 2002. gada 27. septembra spriedumu, ko Tiesa saņēmusi 30. septembrī, *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) atbilstoši EKL 234. pantam iesniegusi prejudiciālus jautājumus par to, kā interpretēt EK līguma 92. panta 1. punktu (jaunajā redakcijā pēc grozījumiem — EKL 87. panta 1. punkts) un EK līguma 93. panta 3. punktu (jaunajā redakcijā — EKL 88. panta 3. punkts).

2 Šie jautājumi tika uzdoti saistībā ar prāvu par *Hoofdbedrijfschap Ambachten* (turpmāk tekstā — "*HBA*") uzlikto maksājumu tiesiskumu *HBA* locekļiem, starp kuriem ir arī prasītājas pamata prāvā, kopīgas reklāmas kampaņas finansēšanai optikas nozarē strādājošo uzņēmumu labā.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienas tiesiskais regulējums

3 EK līguma 92. panta 1. punkts nosaka:

"Ja vien šis Līgums neparedz ko citu, ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm."

4 EK līguma 93. pants paredz:

"1. Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm, pastāvīgi pārskata visas atbalsta piešķiršanas sistēmas, kas pastāv šajās valstīs. Tā iesaka šīm valstīm attiecīgus pasākumus, kas vajadzīgi sakarā ar kopējā tirgus pakāpenisku attīstību vai darbību.

2. Ja Komisija, likusi ieinteresētajām pusēm iesniegt piezīmes, konstatē, ka atbalsts, ko piešķīrusi kāda valsts vai kas piešķirts no šīs valsts līdzekļiem, ievērojot šā Līguma 92. pantu, nav saderīgs ar kopējo tirgu, vai arī konstatē, ka šādu atbalstu izlieto nepareizi, tā pieņem lēmumu par to, ka attiecīgajai valstij Komisijas noteiktā termiņā tāds atbalsts jāizbeidz vai jāmaina.

[..]

3. Visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai savlaicīgi, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes. Ja Komisija atzīst, ka, ievērojot 92. pantu, šādi plāni nav saderīgi ar kopējo tirgu, tā nevilcinoties sāk 2. punktā paredzēto procedūru. Attiecīgā dalībvalsts nesāk īstenot pašas ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar galīgo lēmumu."

5 Saskaņā ar Komisijas 1996. gada 6. marta paziņojuma par *de minimis* atbalstu (OV C 68, 9. lpp., turpmāk tekstā — "*de minimis* paziņojums") pirmo daļu, "pat ja uzņēmumam sniegtais valsts finansiālais atbalsts, neatkarīgi no tā formas, rada vai var radīt lielākā vai mazākā mērā izkropļojumus konkurencē starp šo uzņēmumu un tā konkurentiem, kuri nesaņem šādu atbalstu, ne katrs atbalsts būtiski iespaido tirdzniecību un konkurenci starp dalībvalstīm. Tas it īpaši attiecas uz neliela apmēra atbalstu".

6 Saskaņā ar *de minimis* paziņojuma otro daļu, Līguma 92. panta 1. punktu var uzskatīt par nepiemērojamu tiem atbalstiem, kuru maksimālā summa nepārsniedz 100 000 ekiju (tagad 100 000 EUR) trīs gadu laika periodā, skaitot no pirmā *de minimis* atbalsta. Šo apmēru piemēro visām atbalsta kategorijām, neatkarīgi no tā formas un mērķa, izņemot atbalstu eksporta operācijām, attiecībā uz kurām šos pasākumus nepiemēro.

Valsts tiesiskais regulējums

Nīderlandes likums "Par profesionālajām organizācijām"

7 1950. gada 27. janvāra *Wet op de bedrijfsorganisatie* (Nīderlandes likums "Par profesionālajām organizācijām", turpmāk tekstā — "*WBO*") redakcijā, kura bija spēkā brīdī, kad iestājās apstākļi, kas bija par pamatu minētās prāvas ierosināšanai, reglamentē tādu profesionālo organizāciju uzdevumus, struktūru, darba metodes, finansiālos aspektus un uzraudzību, kas pašas ir atbildīgas par savu darbības sektoru plānošanu un attīstību. Saskaņā ar *WBO* 71. pantu, šīm organizācijām ir jāņem vērā attiecīgajā sektorā strādājošo uzņēmumu un to darbinieku intereses, kā arī vispārējās sabiedrības intereses.

8 Saskaņā ar *WBO* 73. pantu, profesionālo organizāciju vadību vienādās daļās veido darba ņēmēju un darbinieku pārstāvji.

9 Nīderlandes likumdevējs piešķīra šīm organizācijām nepieciešamās pilnvaras to uzdevumu īstenošanai. *WBO* 93. pants paredz, jo īpaši, ka šo organizāciju vadība bez ierobežojumiem var izdot noteikumus, ko tā uzskata par nepieciešamiem gan šā paša likuma 71. pantā minēto mērķu īstenošanai, gan arī uzņēmuma attiecīgās saimnieciskās jomas vai šā uzņēmuma darbinieku nodarbinātības nosacījumu interesēs. Šos noteikumus jāapstiprina *Sociaal-Economische Raad* (Sociālo un ekonomikas lietu padomē) un, saskaņā ar *WBO* 93. pantu, tie nevar traucēt konkurences gaitu.

10 Saskaņā ar *WBO* 126. pantu, profesionālās organizācijas, lai segtu savus izdevumus, var pieņemt noteikumus par noteiktu summu atskaitījumiem no uzņēmumiem, kuri darbojas attiecīgajā darbības jomā. Parasti šādi summu atskaitījumi kalpo profesionālās organizācijas kā tādas darbībai. Šie "obligāti veicamie maksājumi" kalpo konkrētiem mērķiem.

Nīderlandes likums "Par administratīvo procesu saistībā ar profesionālajām organizācijām"

11 1954. gada 16. septembra *Wethoudende administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie* (Nīderlandes likums "Par administratīvo procesu saistībā ar profesionālajām organizācijām") redakcijā, kura bija spēkā brīdī, kad iestājās apstākļi, kas ir par pamatu minētās prāvas ierosināšanai, nosaka administratīvās pārsūdzības veidus, kas pieejami saistībā ar profesionālajām organizācijām.

12 Saskaņā ar šā likuma 4. un 5. pantu, fiziskas un juridiskas personas, kuru intereses tieši skar profesionālās organizācijas lēmums, var pārsūdzēt šo lēmumu *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nīderlandes tiesību Administratīvajā saimniecisko lietu tribunālā), ja tās uzskata, ka šis lēmums ir pretrunā vispārēji piemērojamiem noteikumiem. Šā paša likuma 33. panta 1. punkts nosaka, ka sūdzību var iesniegt trīsdesmit dienu laikā, skaitot no lēmuma paziņošanas vai nodošanas dienas, vai no dokumenta izpildes dienas.

13 Saskaņā ar Nīderlandes tiesu praksi, par formālu juridisku spēku, tiklīdz civiltiesas tiesnesis saņem prasību par nepienākošu maksājumu, un gadījumā, ja ieinteresētā puse nav izmantojusi tiesības to pārsūdzēt administratīvā kārtībā, tiesnesim jāvadās pēc principa, ka lēmums, uz kura pamata tika veikts maksājums, ir gan satura, gan pieņemšanas ziņā likumīgs.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

14 *Pearle BV, Hans Prijs Optiek franchise BV, Rinck Opticiens BV* (turpmāk tekstā — "prasītājas pamata prāvā") ir Nīderlandē nodibinātas sabiedrības. Tās nodarbojas ar optisko materiālo tirdzniecību. Ņemot vērā to darbības veidu un saskaņā ar *WBO*, tās ir publisko tiesību profesionālās organizācijas *HBA* locekles.

15 Pēc privātās optiķu organizācijas *Nederlandse Unie van Opticiens* (turpmāk tekstā — "*NUVO*") lūguma, kuras locekles tolaik bija prasītājas pamata prāvā, un saskaņā ar noteikumiem, kas pieņemti atbilstoši *WBO* 126. pantam, 1988. gadā *HBA* pirmo reizi prasīja saviem locekļiem "obligāti veicamos maksājumus", lai finansētu kopīgo reklāmas kampaņu optikas nozarē strādājošo uzņēmumu labā. Vēlāk līdzīgi maksājumi bija jāveic ikgadēji vismaz līdz 1993. gadam.

16 Tādējādi katrai no prasītājām pamata prāvā bija jāsamaksā NLG 850. Prasītājas pamata prāvā nepārsūdzēja administratīvajā kārtā *HBA* lēmumu par attiecīgo summu atskaitījumu no šīm sabiedrībām.

17 1995. gada 29. martā prasītājas pamata prāvā pret *HBA* cēla prasību *Rechtbank de 's-Gravenhage* [Hāgas Tiesā] nolūkā panākt noteikumu, ar kuriem tika noteikti minētie obligāti veicamie maksājumi, atzīšanu par spēkā neesošiem un piespriest *HBA* atlīdzināt uz šo noteikumu pamata nepamatoti atskaitītās summas.

18 Tās apgalvoja, ka reklāmas kampaņas veikšanai sniegtie pakalpojumi veidoja atbalsta pasākumu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē un ka *HBA* noteikumi, kuri paredz šo maksājumu veikšanu atbalsta finansēšanai, ir prettiesiski, jo par tiem netika paziņots Komisijai, kā to paredz Līguma 93. panta 3. punkts.

19 Savā spriedumā Pirmās instances tiesa daļēji atzina prasītāju pamata prāvā argumentus. Tā kā apelācijas sūdzības rezultātā šis spriedums tika atcelts, prasītājas iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden.*

20 Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* nolēma atlikt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1. Vai minētā sistēma, kas paredz maksājumu atskaitījumus nolūkā finansēt kopīgās reklāmas kampaņas, ir uzskatāma (daļēji) par atbalsta pasākumu [Līguma] 92. panta 1. punkta izpratnē, un vai nodoms ieviest šo sistēmu ir jādara zināms Komisijai, kā to paredz [Līguma] 93. panta 3. punkts? Vai tas attiecas tikai uz kopīgo reklāmas kampaņu organizēšanu un piedāvājumu, vai arī uz to finansēšanas veidiem, kā to paredz noteikumi par maksājumu atskaitīšanu un/vai uz šo noteikumu pamata pieņemtie lēmumi? Vai atbilde ir atkarīga no tā, ka kopīgās reklāmas kampaņas tiek piedāvātas tās tautsaimniecības nozares (uzņēmumiem), attiecībā uz kuru pieņemti lēmumi par maksājumu atskaitīšanu? Ja atbilde ir apstiprinoša, kā izpaužas šī atšķirība? Vai ir svarīgi noteikt, ka pakalpojumus saņemošo uzņēmumu obligāti veicamie maksājumi pilnībā sedz publiskās organizācijas izdevumus tādā veidā, ka gūtais labums nenozīmē papildu izdevumus valstij? Vai ir svarīgi, ka no kopīgām reklāmas kampaņām aptuveni vienādu labumu gūst visa nozare un ka katrs nozares uzņēmums var gūt aptuveni līdzīgu labumu no šīm kampaņām?

2. Vai pienākums ziņot, ko nosaka [Līguma] 93. panta 3. punkts, jāpiemēro visiem atbalsta pasākumiem, vai tikai tiem atbalsta pasākumiem, kuri atbilst [Līguma] 92. panta 1. punktā sniegtajam aprakstam? Lai būtu iespējams izvairīties no pienākuma ziņot, vai dalībvalsts ir tiesīga brīvi izvērtēt atbalsta pasākuma

atbilstību [Līguma] 92. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem? Ja jā, tad cik lielā mērā? Kā šā novērtējuma brīvība ietekmē [Līguma] 93. panta 3. punktā paredzēto pienākumu ziņot? Vai ir jāsecina, ka pienākums ziņot nav jāpilda tikai tad, kad var pamatoti uzskatīt, ka pasākums neveido atbalstu?

3. Ja valsts tiesnesis [..] nonāk pie secinājuma, ka pastāv atbalsta pasākums [Līguma] 92. panta 1. punkta izpratnē, vai viņam jāņem vērā Komisijas [..] [*de minimis* paziņojumā] noteikto *de minimis* normu vērtējot, vai pasākums veido tādu atbalsta pasākumu, par kuru ir jāziņo saskaņā ar [Līguma] 93. panta 3. punktu? Ja jā, vai šo *de minimis* normu jāpiemēro ar atpakaļejošu spēku attiecībā uz atbalsta pasākumiem, kas veikti pirms paziņojuma publicēšanas, un uz tādiem atbalsta pasākumiem kā ikgadējās kopīgās reklāmas kampaņas, no kurām gūst labumu visa nozare?

4. Vai spriedums lietā C-39/94 (*SFEI* u. c., *Recueil 1996*, I-3547. lpp.) par [Līguma] 93. panta 3. punkta lietderīgo iedarbību nozīmē to, ka valsts tiesnesim jāpasludina par spēkā neesošiem gan noteikumi, gan uz šo noteikumu pamata pieņemtie lēmumi par summu atskaitīšanu un jāpiespriež publiskajai organizācijai atlīdzināt šos maksājumus, pat ja Nīderlandes tiesu prakse par formālu juridisku spēku [..] paredz pretējo? Vai šajā sakarā ir svarīgi, ka maksājumu atlīdzība faktiski nekaitē tam labumam, ko tautsaimniecības nozare un individuālie uzņēmumi ieguvuši no kopīgām reklāmas kampaņām? Vai Kopienas tiesības ļauj neatlīdzināt pilnībā vai tikai daļēji obligāti veicamos maksājumus, ja valsts tiesnesis uzskata, ka tautsaimniecības nozare vai atsevišķi uzņēmumi tādējādi iegūtu nesamērīgi lielu labumu, ņemot vērā faktu, ka no reklāmas kampaņām iegūtā priekšrocība nevar tikt atlīdzināta tādā pašā veidā?

5. Vai publiskā organizācija var atsaukties uz iepriekš minēto normu par lēmuma par summu atskaitījumu formālu juridisku spēku gadījumos, kad par atbalsta

pasākumu netika paziņots saskaņā ar [Līguma] 93. panta 3. punktu ar mērķi izvairīties no atmaksas pienākuma, ja šā lēmuma adresātam netika darīts zināms, ka par atbalsta pasākumu, kas ir daļa no lēmuma par summu atskaitīšānu, netika paziņots tā pieņemšanas brīdī vai laika periodā, kāds ir paredzēts administratīvās pārsūdzības ierosināšanai? Vai attiecīgās personas var pamatoti uzskatīt, ka valsts izpildījusi savu pienākumu ziņot, kas izriet no [Līguma] 93. panta 3. punkta?"

Par prejudiciāliem jautājumiem

Ievada apsvērumi

21 Ar pirmajiem trim jautājumiem, kas jāizskata kopā, valsts tiesa pēc būtības jautā, vai *HBA* reklāmas kampaņu finansēšanu optikas nozarē strādājošo uzņēmumu labā var uzskatīt par valsts atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē, un vai par *HBA* noteikumiem, pamatojoties uz kuriem no tā locekļiem tika atskaitītas konkrētas summas šīs kampaņas finansēšanai, saskaņā ar Līguma 93. panta 3. punktu bija jāziņo Komisijai kā par atbalsta sistēmas elementiem, nepieciešamības gadījumā ņemot vērā *de minimis* normu. Valsts tiesa tāpat vēlas saņemt paskaidrojumus par jautājumu, vai prasītājām pamata prāvā uzliktie obligāti veicamie maksājumi, ņemot vērā šo maksājumu tiešu saikni ar iespējamu nepaziņotu atbalstu, ir arī prettiesiski, un tādējādi tie principā būtu jāatlīdzina.

22 Ar ceturto un piekto jautājumu tiek vaicāts, vai Līguma 93. panta 3. punkta lietderīgā iedarbība tādos apstākļos, kādi pastāv šajā gadījumā, iestājas pret Nīderlandes tiesu prakses par formālu juridisku spēku piemērošanu.

Par pirmo, otro un trešo jautājumu

Tiesai iesniegtie apsvērumi

23 Prasītājas pamata prāvā un Komisija apgalvo, ka *HBA* reklāmas kampaņu finansēšanu optikas nozarē strādājošo uzņēmumu labā var uzskatīt par valsts atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē un ka par to bija jāziņo Komisijai saskaņā ar Līguma 93. panta 3. punktu. Tās paskaidro, ka Līguma 92. panta 1. punktā paredzētais atbalsta jēdziens iekļauj valsts tieši piešķirtās priekšrocības, kā arī tās priekšrocības, ko sniedz ar valsts nozīmētas vai izveidotas publiskas vai privātas organizācijas, tādas kā *HBA*, starpniecību (2001. gada 13. marta spriedums lietā C-379/98 *PreussenElektra*, *Recueil 2001*, I-2099. lpp.).

24 Valsts iestādes pasākums, kas atbalsta konkrētus uzņēmumus vai konkrētus produktus, nezaudē atbalsta raksturu, kad tas daļēji vai pilnībā tiek finansēts no valsts iestādes uzliktajām iemaksām, kuras atskaita no attiecīgajiem uzņēmumiem (1977. gada 22. marta spriedums lietā 78/76 *Steinike & Weinlig*/Vācija, *Recueil 1977*, 595. lpp., un 1987. gada 11. novembra spriedums lietā 259/85 Francija/Komisija, *Recueil 1987*, 4393. lpp., 23. punkts). Proti, pasākums var ietilpt Līguma 92. panta 1. punkta piemērošanas jomā, pat ja tas ir pilnībā finansēts ar šāda veida iemaksām.

25 Pēc prasītāju pamata prāvā un Komisijas domām, Nīderlandes valdībai bija jādara zināma Komisijai visa nepieciešamā informācija par ieviesto sistēmu. Šajā informācijā bija jāiekļauj dati par reklāmas kampaņas organizēšanu, kā arī par tās finansēšanas veidiem (1970. gada 25. jūnija spriedums lietā 47/69 Francija/Komisija, *Recueil 1970*, 487. lpp.).

26 *HBA* norāda, ka tās veiktā kopīgā reklāmas kampaņa neveido valsts atbalstu Līguma nozīmē. Kad iestādes veic kampaņu vienas konkrētās tirdzniecības, amatniecības vai rūpniecības nozares labā, un kad kampaņa tiek finansēta no obligāti veicamiem maksājumiem, kuros piedalās ieinteresētie, pretī saņemot priekšrocības, finansējums no valsts līdzekļiem reāli nepastāv.

27 Pēc Nīderlandes valdības domām, publisko tiesību organizācijas pieņemtais regulējums, kas pēc privātas asociācijas lūguma paredz maksājumus kopīgai reklāmas kampaņai, neveido valsts atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē. Tā atgādina, ka, saskaņā ar Tiesas judikatūru (2000. gada 16. maija spriedums lietā C-83/98 Francija/*Ladbroke Racing* un Komisija, *Recueil 2000*, I-3271. lpp., un iepriekš minētais *PreussenElektra* spriedums), tikai priekšrocības, kuras tieši vai netieši tiek finansētas no valsts līdzekļiem, ir uzskatāmas par atbalstu iepriekš minētās normas nozīmē. Nīderlandes valdība uzsver, ka, lai arī šajā gadījumā *HBA*, pamatojoties uz tai ar likumu piešķirtām pilnvarām, bija instruments piesaistāmo līdzekļu iekasēšanai un izlietošanai šajā nozarē izvēlētā mērķa īstenošanai, šai organizācijai nebija tiesību brīvi rīkoties ar minētajiem līdzekļiem.

Tiesas atbilde

28 No Līguma 93. panta 3. punkta izriet, ka visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai. Ja tā atzīst, ka šādi plāni nav saderīgi ar kopējo tirgu, tā nevilcinoties uzsāk 93. panta 2. punktā paredzēto procedūru, attiecīgai dalībvalstij atliekot ierosināto pasākumu īstenošanu līdz brīdim, kamēr šī procedūra nav beigusies ar galīgo lēmumu.

29 No Tiesas judikatūras izriet, ka, ja valsts atbalsta finansēšanas veids, proti — ar obligātām iemaksām, veido atbalsta pasākuma neatņemamu daļu, analizējot šo atbalstu, Komisijai obligāti jāņem vērā konkrētais finansēšanas veids (2003. gada 21. oktobra spriedums lietās C-261/01 un C-262/01 *Van Calster* u. c., *Recueil 2003*, I-122490. lpp., 49. punkts, un 2003. gada 27. novembra spriedums apvienotajās lietās C-34/01 līdz C-38/01 *Enirisorse*, *Recueil 2003*, I-14243. lpp., 44. punkts).

30 Šajā gadījumā Līguma 93. panta 3. punktā paredzētajā paziņojumā par atbalsta pasākumu jāiekļauj informācija par tā finansēšanas veidu, lai Komisija varētu veikt analīzi, pamatojoties uz pilnīgu informāciju. Ja šis pienākums nav izpildīts, pastāv iespēja, ka tiks atzīts par saderīgu tāds atbalsta pasākums, ko par tādu neatzītu, ja Komisijai būtu zināms šā atbalsta finansēšanas veids (iepriekš minētais *Van Calster* u. c. spriedums, 50. punkts).

31 Valsts tiesu pienākums ir nodrošināt, lai tiktu garantētas attiecīgo personu tiesības situācijās, kad valsts iestādes neievēro dalībvalstīm ar Līguma 93. panta 3. punktu uzliktos pienākumus (šajā sakarā skat. 1991. gada 21. novembra spriedumu lietā C-354/90 *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, *Recueil 1991*, I-5505. lpp., 12. punkts, un 1992. gada 16. decembra spriedumu lietā C-17/91 *Lornoy* u. c., *Recueil 1992*, I-6523. lpp., 30. punkts). Lai varētu noteikt, vai valsts pasākums ir ieviests, neievērojot šo normu, valsts tiesai var nākties interpretēt Līguma 92. panta 1. punktā minēto atbalsta jēdzienu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Steinike & Weinlig*, 14. punkts, 1993. gada 30. novembra spriedumu lietā C-189/91 *Kirsammer-Hack*, *Recueil 1993*, I-6185. lpp., 14. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *SFEI* u. c., 49. punkts). Līguma 93. panta 3. punktā paredzētais paziņošanas pienākums un pasākumu īstenošanas aizliegums attiecas uz tādiem plāniem, ar kuriem paredzēts piešķirt vai grozīt atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē.

32 Tāpat jāatgādina, ka, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, atbalsta kvalifikācija ir atkarīga no visu Līguma 92. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu izpildes (skat. 1990. gada 21. marta spriedumu lietā C-142/87 Beļģija/Komisija, sauktu "Tubemeuse", *Recueil 1990*, I-959. lpp., 25. punkts; 1994. gada 14. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-278/92 līdz C-280/92 Spānija/Komisija, *Recueil 1994*, I-4103. lpp., 20. punkts; 2002. gada 16. maija spriedumu lietā Francija/Komisija, C-482/99, *Recueil 2002*, I-4397. lpp., 68. punkts; un 2003. gada 24. jūlija spriedumu lietā C-280/00 *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, *Recueil 2003*, I-7747. lpp., 74. punkts).

33 Līguma 92. panta 1. punkts ietver četrus nosacījumus. Pirmkārt, jāpastāv valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu piesaistīšanas faktam. Otrkārt, šādi iejaucoties jāiespaido tirdzniecība starp dalībvalstīm. Treškārt, šādi iejaucoties jāsniedz priekšrocības tās saņēmējam. Ceturtkārt, šādi iejaucoties jārada vai jādraud radīt konkurences izkropļojumi (iepriekš minētais *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* spriedums, 75. punkts).

34 Kas attiecas uz pirmo nosacījumu, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka nav jānošķir valsts tieši piešķirtais atbalsts no atbalsta, kuru piešķir ar šīs valsts nozīmētas vai izveidotas publiskas vai privātas organizācijas starpniecību (1988. gada 7. jūnija spriedums lietā 57/86 Grieķija/Komisija, *Recueil 1988*, 2855. lpp., 12. punkts, iepriekš minētais *PreussenElektra* spriedums, 58. punkts, un 2003. gada 20. novembra spriedums lietā C-126/01 *GEMO*, *Recueil 2003*, I-13769. lpp., 23. punkts).

35 Tomēr, lai priekšrocības varētu kvalificēt kā valsts atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē, tām jābūt, no vienas puses, tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem, un, no otras puses, piedēvētām valstij (1991. gada 21. marta spriedums lietā C-303/88 Itālija/Komisija, *Recueil 1991*, I-1433. lpp., 11. punkts, iepriekš minētais 2002. gada 16. maija spriedums lietā Francija/Komisija, 24. punkts, un iepriekš minētais *GEMO* spriedums, 24. punkts).

36 Pat ja *HBA* ir publiska organizācija, nav pierādīts, ka šajā gadījumā reklāmas kampaņu finansēja no valsts iestāžu iedalītiem līdzekļiem. Gluži otrādi, no Tiesai nosūtītā sprieduma izriet, ka *HBA* minētās reklāmas kampaņas finansēšanai izlietotie fondi tika iegūti no tās locekļu, kuri arī ir ieguvēji no kampaņas, veiktajiem obligātajiem maksājumiem šīs reklāmas kampaņas organizēšanai. Publiskās organizācijas izdevumi minētās kampaņas sakarā tika pilnībā segti ar uzņēmumu maksājumiem, kuri guva labumu no šīs kampaņas, un šādas *HBA* iejaukšanās mērķis nebija veidot priekšrocību, kas varētu izpausties kā papildus nasta valstij vai šai organizācijai (šajā sakarā skat. 1993. gada 17. marta spriedumu lietās C-72/91 un C-73/91 *Sloman Neptun, Recueil 1993*, I-887. lpp., 21. punkts).

37 Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka minētās reklāmas kampaņas organizēšanas un veikšanas iniciatīva piederēja nevis *HBA*, bet optiķu privātasociācijai *NUVO*. Kā uzsver ģenerāladvokāts savu secinājumu 76. punktā, *HBA* kalpoja tikai par instrumentu piesaistāmo līdzekļu iekasēšanai un izlietošanai tīri komerciāla mērķa labā, kurš tika iepriekš izvēlēts šajā nozarē un kurš nekādā ziņā neveidoja daļu no Nīderlandes iestāžu politikas.

38 Tādējādi šī lieta atšķiras no tās, kurā tika pieņemts iepriekš minētais *Steinike & Weinlig* spriedums. Proti — no vienas puses, Fondu, par kuriem sprieda šajā pēdējā lietā, finansējumu vienlaicīgi nodrošināja valsts tiešās subsīdijas un šo Fondu dalībnieku — uzņēmumu iemaksas, kuru likme un pamats tika noteikti likumā par Fondu izveidošanu. No otras puses, attiecīgie Fondi bija instruments valsts izstrādātās politikas īstenošanai, proti — lauksaimniecības, mežkopības un pārtikas rūpniecības veicināšana. Arī 1987. gada 11. novembra lietā, kurā tika pieņemts iepriekš minētais Francija/Komisija spriedums, *DEFI* komiteja, kura guva ieņēmumus no Francijas valdības dekrētā par tekstilpreču piegādi Francijā paredzētajiem

netiešajiem nodokļiem, īstenoja valdības izstrādāto politiku tekstila/apģērbu sektora atbalstam Francijā.

39 No iepriekš minētā izriet, ka Līguma 92. panta 1. punktā paredzētais pirmais nosacījums, lai pasākumu kvalificētu par valsts atbalstu, netiek izpildīts tādos apstākļos, kādi pastāv pamata prāvā.

40 Tā rezultātā, par reklāmas kampaņas, kura neveido Līguma 92. panta 1. punktā atbalsta pasākuma neatņemamu sastāvdaļu, finansēšanas veidiem nebija jāziņo Komisijai Līguma 93. panta 3. punktā paredzētajā kārtībā. Šādos apstākļos nav nepieciešams atsevišķi atbildēt uz *Hoge Raad der Nederlanden* jautājumu par *de minimis* paziņojuma ietekmi uz šā paziņošanas pienākuma ievērošanas novērtējumu.

41 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmajiem trim jautājumiem ir jāatbild, ka Līguma 92. panta 1. punkts un 93. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka publisko tiesību profesionālas organizācijas pieņemtie noteikumi reklāmas kampaņas finansēšanai, kas tikusi organizēta tās locekļu labā, kuri paši arī pieņēmuši šādu lēmumu, ar līdzekļiem, kas ieturēti no šiem locekļiem un izmantoti tikai minētās kampaņas finansēšanai, neveido atbalsta pasākuma neatņemamu sastāvdaļu šo noteikumu izpratnē, un tie nebija iepriekš jādara zināmi Komisijai, jo finansēšana tika veikta ar līdzekļiem, ar kuriem šī publisko tiesību profesionālā organizācija neviena brīdī nevarēja brīvi rīkoties.

Par ceturto un piekto jautājumu

42 Uzdodot šos jautājumus, iesniedzējtiesa pēc būtības vautā, vai apstākļos, kādi tie pastāv pamata prāvā, Kopienas tiesības iestājas pret to, ka kompetentās tiesas piemēro tādu Nīderlandes tiesu praksi par formālu juridisku spēku, saskaņā ar kuru šīm tiesām ir liegtas tiesības vērtēt *HBA* lēmumu par maksājumu uzlikšanu prasītājām pamata prāvā tiesiskumu, pieņemot ka noteikumi, uz kuriem balstās šie lēmumi, tika pieņemti pretrunā ar Līguma 93. panta 3. punktā paredzēto.

43 Tomēr, kā izriet no atbildes uz pirmo līdz trešo jautājumu, ka *HBA* noteikumi par maksājumiem minētās reklāmas kampaņas finansēšanai neveido atbalsta pasākuma Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē neatņemamu sastāvdaļu, un ka par tiem nebija iepriekš jāziņo Komisijai, jākonstatē, ka pieņēmums, uz kura tika balstīti minētie jautājumi, šajā gadījumā nav izpildīts. Tādējādi nav nepieciešams sniegt atbildi uz šiem jautājumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

44 Tiesāšanās izdevumi, kas radušies Nīderlandes valdībai un Komisijai, kuras iesniedza apsvērumus Tiesai, nav atlīdzināmi. Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

TIESA (pirmā palāta),

atbildot uz jautājumiem, ko tai ar 2002. gada 27. septembra rīkojumu iesniedza *Hoge Raad der Nederlanden*, nospriež:

Līguma 92. panta 1. punkts un 93. panta 3. punkts (jaunajā redakcija — EKL 87. panta 1. punkts un 88. panta 3. punkts) ir jāinterpretē tādējādi, ka publisko tiesību profesionālas organizācijas pieņemtie noteikumi reklāmas kampaņas finansēšanai, kas tikusi organizēta tās locekļu labā, kuri paši arī pieņēma šādu lēmumu, ar līdzekļiem, kas ieturēti no šiem locekļiem un izmantoti tikai minētās kampaņas finansēšanai, neveido atbalsta pasākuma neatņemamu sastāvdaļu šo noteikumu izpratnē, un tie nebija iepriekš jādara zināmi Komisijai, jo finansēšana tika veikta ar līdzekļiem, ar kuriem šī publisko tiesību profesionālā organizācija nevienā brīdī nevarēja brīvi rīkoties.

Jann Rosas von Bahr

R. Silva de Lapuerta Lenaerts

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2004. gada 15. jūlijā.

Sekretārs

R. Grass

Pirmās palātas priekšsēdētājs

P. Jann